

FRÅGOR FÖR DAGEN

Deklaration om barnets rättigheter

FN:s generalförsamlings kommitté för sociala, humanitära och kulturella frågor har godkänt ett förslag till allmän förklaring om barnets rättigheter. Förklaringen innehåller 10 principer som anses väsentliga för barnets utveckling. Förslaget blev godkänt med 70 ja-röster, inga nej-röster och två — Sydafrika och Cambodja — nedlagda.

Förklaringens text bygger på ett förslag utarbetat av FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna under kommissionens session senaste vår. I denna text understrykes bl. a. vikten av att barn får växa upp i en atmosfär av kärlek och materiell trygghet. Vidare kräver förklaringen att barnet skyddas mot varje form för utnyttjande, varjämte det betonas i texten att mentalt och socialt handikappade barn har rätt till särskild vård och behandling och att alla barn har rätt till undervisning.

I inledningen till förklaringen hänvisas till FN:s stadga, som pekar på de grundläggande mänskliga rättigheterna och anbefaller främjandet av social utveckling och bättre levnadsvillkor i större frihet samt till den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, i vilken vissa fundamentala rättigheter tillförsäkras alla, utan hänsyn till ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller andra åsikter, nationellt eller socialt ursprung eller förmögenhetsförhållanden.

Slutligen framhålles i förklaringen barnets särskilda behov av säkerhet och materiell trygghet samt av juridiskt skydd. Texten innehåller en appell från FN:s generalförsamling till alla föräldrar, till alla fullvuxna som individer och till frivilliga medborgarorganisationer samt lokala och statliga myndigheter om att erkänna dessa rättigheter och verka för att de stadfästes i de enskilda staternas lagstiftning.

Resolutionsförslag mot rasdiskriminering

Ett resolutionsförslag mot rasdiskriminering har antagits av FN:s generalförsamlings politiska utskott sedan utskottet ingående debatterat raskonflikten i Sydafrikanska unionen.

Texten uppmanar samtliga FN-stater att beakta den skyldighet FN-stadgan pålägger dem att ”verka för respekterandet av de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna”. I resolutionsförslaget uttrycks vidare generalförsamlingens ”djupa beklagande och bekymmer” över att Sydafrikanska unionens regering inte har beaktat tidigare framställningar från generalförsamlingens sida att upptaga sin politik till förnyad prövning. Slutligen innehåller den en vädjan till alla FN-stater att utnyttja sina möjligheter att förverkliga resolutionsförslagets målsättning.

Förslaget framlades i utskottet efter flera dagars debatt i vilken flera talare hemställde till regeringen i Unionen att söka nå en lösning av problemet i samarbete med FN. En rad talare angrep apartheidpolitiken som ”ett förnekande av friheten” och uttalade bekymmer över läget, som de betraktade som ”förvärrat”. Ytterligare en del beklagade att den sydafrikanska regeringens raspolitik stod i strid med den politiska utvecklingen i världen i dag.

Flera talare framförde, samtidigt som de beklagade resultaten av apartheidpolitiken, synpunkten att FN måste gå försiktigt fram i denna sak då den enligt deras uppfattning gällde en medlemsstats inre förhållanden och sålunda låg utanför FN:s kompetens.

Bland de 36 staterna som har undertecknat resolutionsförslaget är Sverige, Norge, Island och Danmark.

Smitta per fartyg och flyg

Smittkoppor sprids under året juli 1958—juni 1959 till 11 länder genom det internationella reselivet och fall konstaterades under samma år ombord på 11 fartyg och två flygplan i internationell trafik, meddelar WHO.

De 11 länderna som rapporterar fall av koppor är Aden, Ceylon, Filippinerna, Förenade Arabrepubliken, Ghana, Iran, Malaja, Nigeria, Pakistan, Storbritannien och Tyskland. Tyskland har redovisat 18 fall. Smittkällan har här visat sig vara en läkare som återvände från Indien med flyg via Colombo och Genève till Zürich och därifrån med tåg till Heidelberg. Den tyska epidemin understryker behovet av fort-

satt vaccineringsvång även i länder som normalt är helt fria från sjukdomen.

Sammanlagt rapporterades under 1958 247.000 fall av koppor av vilka 88 procent inträffade i Indien och Pakistan. Detta är en utomordentligt hög siffra — genomsnittet för åren 1952—57 ligger under 150.000. Även kolera förekom i världen i större utsträckning än normalt: dödsfallen under 1958 uppgick till 41.000.

Med hänsyn till den ökade risken för smittspridning genom flygresenärer och kontaktsmitta överförd från patienter till flygplan och flygplansinredning, har man diskuterat möjligheterna att desinfektera flygplanen. Någon absolut effektiv desinfektion har man inte ännu till förfogande. En relativt ny desinfektionsvätska, DDVP, ser ut att tack vare sin ringa giftighet för människor och däggdjur samt goda desinfektionsegenskaper kunna erbjuda en lösning av problemet.

Resande bör erhålla upplysningar om de vaccinationer och läkarintyg som behövs för inresa i olika stater. Klagomål har framställts från resande över att de vid ankomsten avkrävt intyg som de inte har haft en aning om att de skulle ha. Det bör åligga resebyråer och andra som säljer biljetter att upplysa resenärerna om saken.

Insekternas resistens mot utrottningsmedel

Insekterna börjar bli resistent mot de moderna utrottningsmedlen och WHO har satt igång en intensiv kampanj på internationell basis för att bemästra svårigheten. Här följer en press-release från WHO.

Insekternas resistens mot DDT och andra moderna insektsutrottningsmedel komplicerar allvarligt kampen mot malaria, tyfus och andra sjukdomar som överföres med insekter. Hittills har 50 arter av insekter i olika delar av världen — inkluderande flugor, moskiter, vägglöss, löss och fästingar — rapporterats resistent mot ett eller flera av de nya utrottningsmedlen.

Prov för att konstatera resistens bland moskiter har gjorts i många delar av världen, med det resultatet att man nu har en ganska klar bild av vilka arter av malariamoskiter som är resistent, graden av resistensen, var de kan påträffas och vilka insektsutrottningsmedel de är resistent mot. Denna kunskap är av stor vikt för den pågående världsomfattande utrotningen av malaria.

Experterna har koncentrerat sig på två slag av resistens: *fysiologisk resistens*, som uppstår genom att insekterna efter några generationer uppnått högre tolerans mot utrottningsgiftet, och *be-teende-resistens*, innebärande att insekterna ändrar sina vanor för att undgå att komma i beröring med giftet. Båda slagen är ärftliga. Moskiternas irritation när de slår sig ned på ytor besprutade med exempelvis DDT är en av de företeelser som nu närmare skall studeras: den tid som förflyter mellan moskiternas "landning" och "lyftning" kan i kommande insektsgenerationer bli kortare och tillåta insekterna att överleva; de moskiter som inte repelleras i tillräckligt hög grad av giftet absorberar en dödande dos och avlider, medan de andra fortsätter att föroka sig.

Experterna arbetar också med undersökningar för att fastställa effekten av de skyddsmetoder som användes inom luftfarten. För närvarande varierar metoderna från land till land och det finns inga internationella regler. Tidigare har detta lett till svårigheter och förseningar för passagerarna. En av de faror, som man bör vara på sin vakt mot, är moskiter som sprider gula febern och som kan komma till sådana delar av Asien där sjukdomen inte existerar, men där moskiter finns som kan sprida den. Här möter man återigen problemet med insekternas resistens som komplicerar förhållandena.

Den stora frågan är hur man skall kunna komma tillrätta med resistensfrågan i samband med sjukdomsförebyggande åtgärder och samtidigt ta hänsyn till naturens rubbade försörjningsbalans till följd av insektsutrotningen.

Nyheter från USA¹⁾

Befolkningsökningen i korta uppgifter

Var tjugofjärde timma finns det 150.000 fler människor i världen, de flesta i Asien. Den häftiga befolkningsökningen kommer 1970 att ha medfört en tillväxt av världens befolkning från 2,9 till 3,5 miljarder, en ökning med 570 miljoner, motsvarande tre gånger det nuvarande befolkningstalet i Förenta Staterna.

År 1970 beräknas i Kina 800 miljoner (i dag 654 miljoner), i Indien 504 miljoner (i dag 423 miljoner), i Ryssland 254 miljoner (i dag 209 miljoner), i USA 204 miljoner (i dag 179 miljoner).

¹⁾ Ur Newsweek dec. 1959.

Tillflykt för bekymrade

Elmhurst-sjukhuset i New York har startat en ny slags mottagning för mentalt stressade personer som kan komma in direkt från gatan och be om hjälp för sina bekymmer. För alla dem som bland New Yorks miljoner drabbas av emotionella kriser utgör Elmhurst Hospitals "Bort med bekymmer"-klinik den enda ständigt öppna psykiatriska service som bjuds i jättestaden. Liknande experiment har försiggått på andra håll, i Boston, Montreal och Amsterdam men där har läkare och social personal måst rekvideras per telefon för hjälp i hemmet vid akuta påfrestringar. Vid Elmhurst-kliniken kan människor komma in även om det inte är fråga om några omedelbart överhängande situationer. Man tror att sådan mentalhygienisk service kommer att sprida sig i USA. Den nya försöksverksamheten har hittills pågått i 14 månader med mottagningar 3 dagar i veckan och med jourtjänst för akuta fall däremellan. Man har hittills tagit hand om cirka 1.000 personer. Staben består av 34 psykiatriker, psykologer och kuratorer. De flesta patienterna är inte värre därän än att de kan uppehålla sitt dagliga arbete. Vid kliniken behöver de besökande icke uppge sina namn. Inte heller betala några kostnader tills vidare. Chefen, doktor Leopold Bellak, är övertygad om att denna form av preventiv psykiatri är den enda riktiga eftersom man lyckas nå patienterna med hjälpåtgärder på ett mycket tidigt stadium.

Om cigaretternas farlighet

JAMA, det amerikanska läkarförbundets ansedda medicinska tidning, har rapporterat om stora undersökningar som gjorts beträffande cigarettrökningens korrelation till det ökade anta-

let lungcancerfall i USA. Tidningen har ansett bevisat att det är cigarettrökningen som är orsaken till det starkt ökade antalet dödsfall i lungcancer. JAMA:s redaktör Talbott har emellertid i ett senare nummer av tidskriften ifrågasatt om sådana dystra slutsatser kan dras i det att det framlagda materialet inte förklarar varför cancer övervägande träffar män trots att kvinnor röker i samma utsträckning, inte heller varför stadsbefolkningen drabbas oftare än landsbefolkning som röker lika mycket. Tillsvidare torde emellertid officiellt gälla den första uppfattningen att cigarettrökningen är vållande till den ökade lungcancerfrekvensen.

Undersökning av medicinpriserna i USA

Senator Estes Kefauver, som sägs känna sin politiska ställning hotad, har inför stundande valkampanj satt igång med en undersökning av den amerikanska drogindustrin genom senatens antitrust- och monopolkommitté. Industrien säljer för 2,5 miljarder receptbelagda medel och för 1 miljard icke receptbelagda per år. Allmänheten är mycket intresserad för läkemedelspriserna, som man anser har gått upp för mycket. Man har också menat att de tjugo största drogfabrikanterna med sina ekonomiska resurser förhindrar alla försök till prisreducering av mindre tillverkare. Man har också funnit att priserna i Staterna ligger högre än på andra marknader etc. Drogindustrin har kommit med omgående svar. Man har påpekat att industrin lägger ned 7 % av sina inkomster på konstruktiv forskning för framställning av nya, effektiva läkemedel och framhåller att den stegring av kostnaderna för läkemedel som förekommit sedan 1945 uppgår till 31 %, medan den för andra nödvändighetsvaror såsom t. ex. livsmedel belö-

Nyhyttans Badanstalt

Fysikalisk-dietisk kurort

Storslagen bergslagsnatur — utmärkta promenadvägar — hög och torr barrskogsluft — sjukgymnastik — massage — bad.

Läkare: Dr G. Smårs.

Behandling av invärtes sjukdomar, mag- och tarmsjukdomar, hjärt- och blodtryckssjukdomar, reumatiska åkommor. Konvalescens och rekreation. Prospekt och upplysningar genom rumsbeställningen.

Tel. Järnboås 13.

OBSt! Post- och järnvägsstation JÄRNBOÅS.

per sig ända upp till 65 %. Läkemedelsindustrins profit har också visat sig icke överstiga genomsnittet av den förtjänst som den amerikanska industrin gör sig. Senator Kefauver betraktar emellertid undersökningsuppgiften som särskilt välsignad av många väljare och han skulle bli ytterst illa till mods om han icke kunde finna något mycket stygt att sanera i detta sammanhang.

Befolkningspolitiken

En *låg giftermålsfrekvens*, ett *låg födelsetal* och ett *låg födelseöverskottstal* kännetecknar dagens Sverige. På många håll tas dessa fakta upp till diskussion och man frågar sig vad som finns att göra för att få Sverige mera barnvänligt. I en artikelserie i *Stockholms-Tidningen* har man bl. a. pekat på följande punkter, som man ansett vara av betydelse för de stora årskullar, som nu snart når äktenskapsbildande ålder.

● Kan vi gifta oss innan vår utbildning är fullt klar — till och med under våra sista studieår klara ett eller ett par barn?

● Kan vi först och främst få någonstans att bo?

● Kan vi, om det blir fler barn, utan mycket stora uppostringar få tag på en större bostad? Blir den inte alltför dyr?

● Kan vi vara övertygade om att få ett jobb och att få behålla det?

● Kan den kvinnliga parten räkna med att få återvända till sitt jobb sedan barnen blivit större?

● Kommer den kvinnliga parten att bli fullständigt bunden av barnen? Vore det inte möjligt med en produktionsordning där mannen var ledig ibland helt vid sidan om veckoledigheten och kunde vakta barnen så att hustrun fick litet fritt?

● Är, för att ta några små frågor som sammanlagt kanske dock är stora frågor, vardagen rätt planerad för folk med barn? Tag tunnelbanestationer utan särskilda uppgångar för barnvagnar — att sådant överhuvud får förekomma? Eller varuhus där mödrarna ingenstans kan ställa barnvagnen medan de går in och handlar, utan får lämna den utanför eller i förhallen bland idel hundar. Eller tag hela höghusbebyggelsen, där mammor från flera våningar upp skall "vakta" sina i lekparken lekande barn. Eller bristen på lekskolor, daghem, systrar för hembesök. Det finns rader av sådana praktiska frågor att ställa.

● Hur verkar ett eller två eller tre barn på ekonomin? Är beskattning och bidragsformer som ju blott är en skatteåterbäring — någorlunda "riktigt" utformade? Ger de en barnfamilj en rimlig försäkring?

Biologi och moral

Doktor Nils Nielsen, en svensk psykiatriker med omfattande erfarenhet som praktiserande läkare och rådgivare i sexualfrågor, skriver i samband med en anmälan av ett par danska böcker några tankvärda spalter i *Sydsvenska Dagbladet* om den nytto- och lyckomoral, som på ett så plågsamt flagrant sätt kännetecknar nutidslivet i det svenska samhället. "Moralens syfte är socialt — att underlätta samlevnaden — men målet är inte det perfekt fungerande myrsamhället utan största möjliga lycka åt största möjliga antal människor". Nielsen söker förklara hur man kunnat nöja sig med bara ytliga slagord och går till rätta med det sekulariserade samhällets fientlighet mot religiösa tankegångar och moraldebatter. Han konstaterar att sådana diskussioner och särskilt meningsutbyten rörande sexualupplysning alltjämt behåller sig friska i Danmark. Som ett apropos till de många självmorden i Danmark, som anses till en del ha sin grund i den andliga omogenhet "som i sexuallivet söker den tillfredsställelse som bara kärleken kan ge", slutar Nielsen med några kritiska bemärkningar:

Nej, att nöja sig med sexualiteten och försaka kärleken är som att dricka vinet och lämna maten kvar på tallriken. Jag är tillräckligt erfaren för att slå fast, att kärlek och könsliv har mycket mindre med varandra att skaffa, än vad folk i allmänhet inbillar sig, och väl är det. Hur många äktenskap skulle bestå, om man inte hade någon annan gud än van de Velde? Det är sant, att sexuell okunnighet och oerfarenhet kan predisponera för ett olyckligt äktenskap men långt ifrån alltid. Sociologerna må gärna sitta där med sina frågeformulär och räknemaskiner för att ta reda på hur man blir lycklig, och om den gamla eller den nya moralen är bäst för den själsliga hälsan, men jag kan inte förstå att de kan komma till något annat resultat än att förbättra sina egna chanser i den akademiska kapplöpningen. Och inga vetenskapliga argument kan hindra människorna att leva efter en moral, som medför lidande och uppostringar för dem själva och alltså är "obiologisk". Ibland kan vi undra, om sådant folk har en skruv lös, ända tills vi upptäcker att det i grunden bara är den sorten, som vi har förmåga att beundra och vörda.

Felet med "biologerna" är att de, som det heter i Hamlet, bedyrar för mycket, men det gör ju också anti-biologerna. Länge nog har människorna påtrugats den villoläran, att anden är det enda väsentliga och att det sinnliga i alla ordets betydelser är ett djävulens påfund. Men pendeln slog över, den tid kom, då vi trodde att "av vetenskapen, ej av kärleksdikter, får man besked som håller sig till saken". Visst var den nya saktigheten en hälsosam reaktion, men den höll inte att leva på. Den biologiska moralen är nyttig och nödvändig men bara så länge den ger oss rätt att i livsavvägande ögonblick handla stick i stäv mot biologiska lagar. När biologerna väl har insett detta, och när teologerna har lärt sig att också tänka biologiskt, då kan den gamla striden mellan tro och vetande avblåsas.

Eugeniahemmet

Ett sorgligt och förvirrat rabalder har uppstått kring det gamla Eugeniahemmet. Inget kan dock förminska hemmets enastående insatser under många decennier för ett klientel, som först under de sista åren kommit i blickpunkten som missgynnad grupp. Att de hjälpbehövande barnen och ungdomarna med oändligt tålamod och stor kärlek tagits omhand vet de föräldrar för vilka hemmet varit den enda tröstegrunden i en svår situation. Som andra stora anstalter vidkännes ändå Eugeniahemmet de nackdelar, som alltid kännetecknar sådana institutioner. Här har med utgångspunkt från ett olyckligt radioreportage vissa tidningar med sin lystnad att skapa sensation gjort allt för att hålla grytan kokande. Och därvid tycks inte kunna påräknas något av social ansvarskänsla och humanitär misskund i förhållandet till patienter, och personal. Förgiftade påståenden om publicitetens värde för den goda sakens skull kan utan vidare avvisas. Det vore på tiden att systematiserad missnöjespropaganda och annan kverulans avlystes som hävstänger för behövliga reformer. För att detta skall kunna tänkas krävs dock att huvudmän och anslagsgivande myndigheter inte som ofta sker saklöst nonchalerar mera hovsamma och i laga ordning framförda yrkanden från sakkunniga och närmast ansvariga.

Dödssiffrorna i trafiken

NTF:s statistik — som visserligen är preliminär och bygger på tidningsklipp, men som ändå brukar ge en god bild av läget — tyder på att trafikdöden har krävt flera offer år 1959 än året innan. Ökningen — ett 40-tal — får dock ses mot bakgrunden av tilltagande trafikintensitet. Vi fick under året 150.000 nya bilar och 70.000 mopeder.

Antalet i trafiken dödade barn var 114 — barndödsfallen i trafiken har under senare år visat liknande tal, men också vissa år varit uppe mot 140. Det är glädjande att den ökande trafiken inte framtingat en ständigt stigande kurva och här är kanske ett av de viktigaste resultaten av det förebyggande arbetet. De äldres antal är skrämmande högt — över 60 år var 259 eller 19 %.

Ur statistiken kan vidare nämnas, att för hög fart beräknades vara skulden till 134 dödsolycksfall, mörkerdöden krävde 95 offer. Den soliga semestermånaden krävde 102 liv, julmånaden 106 liv.

Jag är bilägare! Jag vill att min bil

skall vara riktigt utrustad.

Därför har min bil

Vattenfalls nya 3-punktsbälte

- Bältet med 3 fästpunkter
- Bättre och säkrare
- Enklare och bekvämare

S **bälte** 3-punkts ●●● typ Vattenfall
AB BRÖDERNA OTTOSSON & CO, KLIPPAN

